

lehet a németeknél szó, hogy a meglevő szántóföldi területüket inilyen termény termesztésére használják fel. Az olajos magvak és a burgonya vetésterületének fokozása az árpa, a zabosbüköny, a lóhere, lucerna, a legelők és rétek területének rovására megy. A hiányzó legelőt és egyéb takarmánynövény területet a megmaradó legelők fokozott intenzíválásával, a kapás takarmánynövények termésterületének fokozottabb kihasználásával kell pótolniok. A kapásterületek erőteljesebb megművelése a munkaszükséglet fokozásával jár. Már pedig munkaerőben amúgy is nagy hiány van Németországban. Hadifoglyok milliói és külföldi mezőgazdasági munkások tízezrei ezt a hiányt fedezni nem tudták volna, ha nem gondoskodnak a németek idejében mezőgazdaságuk nagyvonalú gépesítéséről. Míg 1935-ben 4000 traktort állított elő a német gépipar, 1939-re ez a szám 30.000-re növekedett, s nem csökkent jelentősen az ipar háborús célokra való igénybevétele ellenére sem.

A német nép meg is becsüli mezőgazdaságát, mert míg az ipar és kereskedelem háborús adóterhe egyre növekszik, a mezőgazdaságé megmaradt a háború előtti igen alacsony szinten, s megtartotta a mezőgazdaság azt a számos kedvezményt is, amit különféle akciók, pl trágyatelepépítési (1000 márka segélyig), traktorbeszerzés (2000 márka segélyig), istállóépítési akció stb. alakjában a háború előtt is élvezett, s amelyek révén adóterhének nagy része is visszatért.

KÚTHY
SÁNDOR

ORVLÖVÉSZEK

NAGY KATONAI BÖLCSELŐNEK, Clausewitznek meghatározása szerint „a háború az erőszak ténye, amelynek alkalmazásában határ nincsen“. A háború végcélja, hogy az ellenséget saját akaratumk teljesítésére kényszeresük. E cél eléréséhez az eszköz az erőszak, melynek határát az elmélet nem ismeri. Az elmúlt háborúk gyakorlata mégis azt bizonyította, hogy a szembenálló ellenfelek nem törekedtek arra, hogy az erőszakot határ nélkül alkalmazzák és úgy látszott, hogy a kultúrnépek háborúja a kultúra jegyében is zajlik le. A folyó háború azonban beigazolta, hogy a korlátokat nem a műveltség, hanem a szenvedély szabja meg, mely a bolsevikiek harcában az elképzelhető legerősebb fokban érvényesül. . Az oroszok a háborút a maga teljességében fogták fel és világnézetük az „erőszak alkalmazásában“ a legmesszebb elmegy.

Ez a katona-bölcseleti alapja azoknak az orvlövészharcoloknak, melyekről az utóbbi idők hadijelentései és a napi sajtó oly sokat beszélt. A szovjet a háború sikere érdekében minden eszközt felhasznál, mellyel a német, magyar és szövetséges csapatoknak árthat. Az orvlövészmozgalmat, ezt a háború viselésének a múltban is már ismert módját, a modern háborúviselés kíméletlen eszközüvé avatta.

Az elmúlt világháborúban is ismeretes és veszedelmes ellenfélnek mutatkoztak a „komitácsik“, melyeknek utódai a „csetnikek“ ismét jelentek a honvédségünk bácskai hadműveleteinél. Az orvlövészmozgalom nem volt tehát újdonság, de óriási méretű alkalmazása a háborúviselés hatásos eszközüvé vált.

Első alkalommal az elmúlt év őszén tűntek fel orvlövészek (partizánok) az Umantól északra levő erdőségekben. Ma is a felkutathatatlan és végtelen

orosz erdők, különösen a Kiev és Moszkva között húzódó hatalmas alfás, fenyővel kevert lomberdő a rejtekhelyük. Ezekben az erdőségekben alakult meg már 1916-ban az első 3 vörös ezred és itt tartották magukat a fehérek az ellenforradalom után még két esztendeig.

Az első orvlövésztevékenységek gyűjtogatásra, rablásra, valamint egyedül, vagy kisebb csoportokban haladó, vagy őrtálló katonákra való tüzelesre szorítkoztak. Nagyobb orvlövészbandák az elmúlt év decemberében léptek először fel, mely alkalommal már érezhetővé vált a mozgalom igazi célja: egyrészt a hadműveleti területen a hadsereg kifárasztása és hadműveleteinek gátlása, másrészt a hadműveleti területek mögött, a hadtápterületen a békés termelőmunka megbénítása.

A bősevikai vezetés elgondolása szerint a mozgalomnak egyes területek beszerzésén kellett alapulni. Lelkét a kievi, brjanszki és wjazmai megsemmisítő katlancsaták alatt visszahagyott, vagy pedig későbbi időben repülőgépről ejtőernyővel ledobott kommunista, nagyrészt orosz-zsidó vezetők adják. E kommunista vezetők mellett hivatásos tisztek is parancsnokolnak. Az orvlövészmozgalom harcos létszámának majdnem felét orosz hadseregbeli katonák szállítják, kik a nagy bekerítő csaták idején menekültek a végtelen orosz erdőkbe és szerveződtek bandákká. Kisebb részüket a tél folyamán ejtőernyővel dobták le az oroszok a mozgalom felfrissítésére. A harcos létszám másik felének nagyobb tömegét a részben erőszakosan, megfélemlítéssel toborzott, részben önként csatlakozó helybeli lakosság, nagyrészt kalandvágyó fiatalság adja.

Az ukrán lakosság szeretne a békés munkához mielőbb visszatérni és közüle kevesen csatlakoznak az orvlövészekhez. Az oroszok ellenben, — különösen a fiatalabb nemzedék — az orvlövészekkel tartanak. Legnagyobb részük ugyan nem vesz részt a harcokban, de velük éreznek és nem árulják el őket, sőt nagyban támogatják.

Megszálló csapataink a meghódított óriási orosz térség minden egyes falujában nem lehetnek jelen és ezt az orvlövész-szervezők arra használják fel, hogy a lakosságot a legvéresebb terrorral (ukrán milicisták legyilkolása, németbarátok elhurcolása, stb.) a mozgalomhoz kényszerítsék. Erre lehetőséget nyújt ugyesen megszervezett hírszolgálatuk és figyelőszervezetük. A híreket nemcsak rejtett rádióállomásaik útján kapják, hanem az orvlövészmozgalomhoz csatlakozott zsidók és fiatal, kommunista nevelésű nők is hordják. Az elfoglalt területek zsidósága — a jól ismert okokból, — nemre és korra való tekintet nélkül az orvlövészekkel tart. Azonban csak kis részük csatlakozott a harcos orvlövészekhez, nagyobb részük mint agitátor, lázító, toborzó, hírszerző és rémhírterjesztő működik.

A fent említett elemeken alapuló bizalmi rendszer a megszálló csapatokról elég biztos híreket ad ahhoz, hogy a harcterületet ott válasszák meg, ahol akarják és a harcot akkor vegyék fel, amikor lehetőleg számbeli fölényben vannak. Puskával, géppisztollyal, golyószóróval, géppuskával, akna- és gránátvetővel és a hozzájuk szükséges lőszerrel bőségesen rendelkeznek. Ezeket a nagy csaták alkalmával visszahagyott és nagyrészt erdőkben elrejtett raktárakból pótolják. Nagyobb bandáknak tüzéségük is van. Élelmiszereket a velük érző lakosságtól kapják, vagy erőszakosan harácsolják. Elfoglalt raktáraik azt mutatják, hogy ebben sincsen hiányuk.

Szívesebben védekeznek mint támadnak és szívesen használják védőállásul a mocsaras erdőket, ahol a helyi ismeretekkel nem rendelkező csapatainkat nehéz feladatok elé állítják. Támadó módszerük a lesből való gyors rajtaütés, melyet a menetelő és pihenő csapatainkra rendszerint éjjel vagy a virradat előtt hajtanak végre.

Állandó tartózkodási helyükül is nagyrészt erdőket vagy nehezen megközelíthető útban szegény, mocsaras területeket választanak. E táborhelyeiken néha 1000—2000 orvlövész is tanyázik és 80—100 fő erejű tábori őrsökkel biztosítják magukat köröskörül. A felkutatásukra és megsemmisítésükre rendelt megszálló csapatok közeledtét e biztosításon kívül fejlett hírszolgálatuk is jelzi.

E táborhelyeikről indulnak ki kisebb-nagyobb csoportokban a feladataik végrehajtására, melyek a már említetteken kívül abban állnak, hogy vasútvonalak és vasúti szállítmányok ellen lépnek fel, gépkocsioszlopokon ütnek rajta, repülőtereket támadnak meg, az őrségeket lemészárolják és a repülőgépeket megsemmisítik, a lőszer- és egyéb raktárakat elfoglalják és elpusztítják, vagy az elfoglalt anyaggal készleteiket kiegészítik, a távbeszélő vezetékeket elvágják, egyes, magánosan haladó katonákat, különösen a jelentő közegeket lelövik, a mezőgazdasági és ipari termelőmunkát zavarják, a lakosságot megfélemlítik, rémhíreket terjesztenek, hírszerző szolgálatot végeznek, stb., stb.

Utasításaikat rádión kapják Moszkvából, amiért hol az egyik, hol a másik feladatra helyezik a súlyt. Például a téli orosz támadások idején a jelszó ez volt: „Támadjátok hátba a német csapatokat!“, legújabban pedig a tavaszi mezőgazdasági munkák megindulása után: „Lőjjetek le minden dolgozó traktorvezetőt!“

Az orvlövészek elleni harcnak nemcsak azért szentelhetünk figyelmet, mert mint a háborúviselés új és eddig kevésbé ismert eszköze mutatkozott be, hanem elsősorban azért, mert ezekben a harcokban a magyar megszálló csapatok is derekasan kiveszik a részüket.

Megszálló csapatainknak nagy területeken kell az elfoglalt falvak és városok békés életét és a harcoló csapatok hadműveleteinek hátát biztosítani. Az elmúlt télen és tavasszal nehéz és fáradságos meneteket hajtottak végre az utak járhatatlanságáról híres északukrán területeken a Dnyepr és Desnja folyók térségeiben az orvlövész bandák felkutatására. A fáradságos menetek után legtöbbször súlyos harc következett az orvlövész bandák leküzdéséig.

Ezekben a harcokban csapataink általában azt a harci eljárást alkalmazták, hogy az orvlövészek által megszállt erdőket és községeket, némely esetben 500 km²-nél is nagyobb területeket, minden oldalról körülvették és ezután több irányból indították meg a támadást. Máskülönb a téli háborúra felkészült orvlövészek, akik sível és a helyszínről harácsoló orosz szánokkal voltak felszerelve erősebb egységeink támadását be nem várva, a részükről jobban ismert erdei utakon, gyorsaságukat kihasználva idejében visszavonultak volna.

Még e harc eljárásunk alkalmazása mellett is például a március 19.—21. közt lezajlott chumutowka-martschichinai orvlövészütközetben a vállalkozásban résztvevő 10 zászlóaljunk teljesen körülzárta ugyan a 30 km hosszú és 25 km széles erdőt, a nagy térben mégis sikerült egy részen 2—3000 fő orvlövésznek kimenekülnie. Igaz, hogy nagy áron, mert 602 halottat hagytak hátra, míg csapataink vesztesége ugyanekkor csupán 3 tiszti és 12 fő legénységi hősi halott volt.

Egy másik vállalkozásnál, Karjuhowkánál viszont kb. három zászlóalj erős csoportunknak december 20. és 21-én sikerült két oldali támadással úgy meglepni az orvlövészeket, — kiket a nem éppen orosz származású Orlenko tábornok vezetett, — hogy azok kb. 1000 halottat hagytak a csatatéren. Ezen felül még 264 foglyot ejtettünk. A körütekintő és jó vezetésnek köszönhető, hogy saját veszteségünk itt csupán hét fő volt hősi halottakban.

A felemlített két példából kitűnik, hogy az orvlövészek véres veszteségei aránytalanul nagyok. Ennek oka a gyengébb katonai vezetés mellett az is, hogy emberanyagukat nem nagyon kímélik.

A szovjet túlértékelt az orvlövészmozgalom jelentőségét és valószínűleg nagyobb reményeket fűzött hozzá, mint amennyit beváltott, mert bár a megszálló csapatokra hetekig és hónapokig tartó nehéz harcokat ró, a hadsereg hadműveleteit megakadályozni nem tudja. A mozgalom lényegével mégis meg kell ismerkedni minden magyar embernek és megmozdulását a jövőben is figyelemmel kell kísérni, mert az orvlövészek ellen folyó harcokban a magyar katonacserény ismét példát mutatott.

ZETELAKI TIBOR

VESZTEGETÉS

MINDEN ALKOTMÁNYOS ÁLLAMBAN megtaláljuk azt a törekvést, — mondja büntetőtörvénykönyvünknek csaknem hetven év előtt készült indokolása—hogy a közhatalom kezelése garantiákkal vétessék körül, s mindegyik közhatósági tisztviselő az állam által vagy az állam nevében reábizott hatalom mikénti kezeléséért felelőssé tétessék“. E felelősség, amely kiterjed az állam gépezetének minden szándékos vagy a gondosság elmulasztásával járó akadályozására, több irányban terheli a közhivatalokat. A hivatali eskü kötelezi az állam szolgálatában állókat arra, hogy tisztükben híven és legjobb tudásuk szerint járjanak el. E kötelezettség elhanyagolása megtorlást von maga után a fegyelmi hatóság részéről.

Figyelmen kívül hagyva most a hivatali bűncselekmények egyéb eseteit, a hivatali sikkasztást, a hatalommal való visszaélést stb., most csupán a legsúlyosabb cselekménnyel foglalkozunk a legutóbb tárgyalt országgyűlési törvényjavaslat kapcsán: a vesztegetéssel. A közéleti törvényesség és tisztaság biztosítását célzó törvényjavaslat „a közélet egészséges folyamatához kíván büntetőjogi biztosítékot nyújtani“, még pedig főként a megvesztegetésre vonatkozó jogszabályaink helyesbítésével.

A vesztegetési cselekmények csekély töredék az országos bűnözési statisztikában. A királyi törvényszékek által hozott 22.000 büntető ítélet közül a legutóbbi kimutatás szerint alig 0.2%-nak tárgya a vesztegetés. A megállapított esetek javarésze még így is csekély jelentőségű. Rendőröknek az elővezetés mellőzése esetére felkínált ajándékokról, alantas tisztviselők kedvezésének megvásárlására szánt juttatásokról van szó a legtöbb esetben; ezek az állam gépezetének működésében komolyabb zavart nem okozhatnak. A vesztegetési esetek örvendetes ritkaságának legfőbb oka természetesen a magyar közhivatalnoki kar hozzáférhetlensége és ezzel együtt a megkönyörölhetetlenségről elterjedt köztudat is. Figyelembe kell vennünk emellett még azt is, hogy a vesztegetés törvénykönyvünknek talán legkritikáiban bizonyítható bűncselekménye. Ha a vesztegető és a vesztegetett egyetértenek, csak véletlen elszólás, könnyelműség juttathatja a bűnösöket a hatóság kezére. Mindez tehát arra mutat, hogy a vesztegetési törvényszakaszok a közélet tisztaságának csak végső védőbástyáiként értékelhetők és hogy ezeknek tatarozása, tökéletesítése csak az elvetemültség legalacsonyabb fokára jutottakat érintheti. Jelentősége lehet az ily reformnak mégis a nagyközönség szempontjából, ha nem is azért, hogy a közhivatalnokok tiltott befolyásolásától visszarettenjen, hanem inkább azért, mert megnyugtató tudatot terjeszt abban az irányban, hogy az államhatalom a legszigorúbban üldözi és a lehető-ség határain belül gátat vet a közhatalommal űzött visszaélésnek.

A XV. századtól kezdve ismételen találkozunk törvényeinkben oly rendelkezésekkel, amelyek megtévedt közfunkcionáriusokra súlyos büntetéseket szabnak. Ezek legtöbbje a pörös ügyekben szándékosan